

Dr. Kovács Gyula

**Üldözés – forrónyomon üldözés, valamint felderítés –
forrónyomos felderítés**

**Reflexió Havasi Sándor⁶⁰ – a Magyar Rendészet 2020/2. számában
megjelent – A forrónyomos felderítés vezetése, irányítása
megújításának lehetséges irányai⁶¹ című írására**

Elöljáróban leszögezem (legyen ez a *Bevezetés*), hogy *Havasi Sándor* tanulmányát nagy örömmel fogadtam. Egyfelől a forrónyomos felderítés egyike a kedvenc témáimnak (a KRE ÁJK Bűnügyi szakjogász szakirányú továbbképzésen oktatom)⁶², másfelől reméltem, miszerint a mű számos olyan hasznos információt tartalmaz majd, amely a gyakorlati munkavégzéshez (praktikusan a forrónyomos felderítéshez) támpontul szolgálhat. Az pedig, hogy a szerző a tanulmányban megszólaltatta *dr. Dobos Jánost*, a már életében rendőrlegendát, különösen léleksimogató volt – számomra mindenféleképpen. Igaz ez még akkor is, ha *Dobos János Kis nyomozástan* című alapművére pontatlanul hivatkozott. A *Kis nyomozástan* 2008-ban megjelent második kiadását ugyanis nem a BM Könyvkiadó gondozta (a kiadó szerény személyem volt), szerzője pedig nem csupán *Dobos János*, hanem jómagam (még az OSZK adatbázisa szerint is)⁶³. A szakirodalmi hivatkozások pontatlanságáról a későbbiekben még lesz szó.

A tanulmány megjelenése feletti lelkesedésem mindezek ellenére töretlen maradt, amit még az sem csökkentett (na jó, talán egy icipicit mégis), hogy már a cím sem tetszett: mert mi az, hogy „*A forrónyomos felderítés [...] irányítása megújításának lehetséges irányai*”? *Havasi Sándor* helyében az „*irányai*” helyett a „*formái*” vagy a „*tendenciái*”, esetleg a „*dimenziói*” kifejezést írtam volna („*irányítás irányai*”: szépen alliterál, de valahogy mégis zavaró).

Miután végigolvastam a művet, már nem voltam annyira vidám: *a tanulmányban* ugyanis *számos olyan állítás szerepel, amely értelemzavaró, és amellyel nem, vagy csak részben értek egyet. Sőt, sajnós akad néhány kitétel, amely biztosan nem úgy helyes vagy szakszerű, ahogyan azt kollégám leírta.* Ekkor döntöttem úgy, hogy tollat ragadok, és csokorba szedem az észrevételeimet: egy rövid *tartalmi összefoglaló* után közkinccsé teszem a műben szereplő *egy-egy szakszavak meghatározásaival és az egyéb megállapításokkal kapcsolatos meglátásaimat, valamint a szakirodalmi hivatkozások pontatlansága miatti aggályaimat.*

---

⁶⁰ Havasi Sándor r. alezredes, készenléti csoportvezető a BRFK XIII. kerületi Rendőrkapitányságon.

⁶¹ HAVASI Sándor: A forrónyomos felderítés vezetése, irányítása megújításának lehetséges irányai. *Magyar Rendészet* 2020/2. szám, 89–115. oldal. Elektronikus hozzáférés: <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/95/3884> (2021. szeptember 21.).

⁶² <https://ajk.kre.hu/index.php/bunugyi-szakjogasz> (2021. szeptember 16.).

⁶³ A BM Könyvkiadó gondozásában a *Kis nyomozástan* 1991-ben jelent meg: <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/2877454> (2021. szeptember 16.).

Az észrevételek végén egyfajta összegzésben tömörítem a lényegesebb megállapításaimat, majd a *melléklet* következik, és zárókö gyanánt pedig a *forrás- és irodalomjegyzék* olvasható *felhasznált irodalom* és *internetes hivatkozások* bontásban.

Hangsúlyozom: munkámban fő szabály szerint, a tanulmány üdözéssel, forrónyomon üdözéssel, valamint felderítéssel, illetve forrónyomos felderítéssel kapcsolatos, és általam problémásnak ítélt részeit érintettem, de a szoros összetartozások miatt, muszáj volt néha „*elkalandoznom*” (nem melleleg ez a szerzőtől sem volt idegen). *Nyomatékosítom* azt is, miszerint bíráló megjegyzéseimet csak és kizárólag a jobbítás szándékától vezérelve írtam.

Egyfajta rezümé (rövid tartalmi összefoglaló)

A huszonhét oldal terjedelmű tanulmány az absztraktot követően három, eredetileg számozatlan fő részből áll, és irodalomjegyzékkel zárul. A fő részek címei:

1. *A forrónyomos felderítés, felderítés, üdözés, nyomon üdözés, nyomozás, körözés fogalmainak értelmezése, egymáshoz való kapcsolatuk*

2. *A forrónyomos felderítéshez szorosan kapcsolódó fogalmak értelmezése*

3. *A forrónyomos felderítés jogi háttere, a forrónyomos felderítés szervezeti modellje, vezetése és irányítása, a forrónyomos felderítést hatékonyabbá tevő módszerek bemutatása* (ez a legterjedelmesebb rész, tizennégy oldalból áll)

A harmadik rész kettő fejezetet tartalmaz:

3.1. *A forrónyomos felderítés jogi háttere*

3.2. *A forrónyomos felderítés szervezeti modellje, vezetése és irányítása, a forrónyomos felderítést hatékonyabbá tevő módszerek bemutatása*

Az irodalomjegyzékben külön szerepel a felhasznált irodalom (huszonhárom számoltam) és a jogi források (tizenhét van belőlük).

A tanulmányban szereplő szakszavak meghatározásával és az egyéb megállapításokkal kapcsolatos észrevételek

A szerző szerint, a „*szakirodalomban a legtöbb kriminalista a >>forrónyomos felderítés<< fogalmát, szükségességét és létjogosultságát – csak és kizárólag – az úgynevezett >>kiemelt<< bűncselekményekkel [...] hozza összefüggésbe*” (90. oldal).

Jelzem, nem csupán a „*szakirodalomban*”: a forrónyomos tevékenység egy-égyes végrehajtásáról rendelkező 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 4. pontja értelmében, a forrónyomos tevékenység – fő szabály szerint – a „*kiemelt bűncselekmények elkövetőjének megállapítására, elfogására, valamint a személyi és tárgyi bizonyítékok, fellelhető adatok megszerzésére [...] irányul*”.

Az tehát, hogy a forrónyomos felderítést alapvetően a kiemelt bűncselekmények hatósági tudomásra jutását követően rendelik el, nem „*városi legenda*”, avagy szakmai körökben szájhagyomány útján terjedő tévhit.

Havasi Sándor a továbbiakban (szintén 90. oldal) azt a messzemenő következtetést vonja le, miszerint „*bármilyen – általában helyszínes – bűncselekmény esetén [...] lehetséges a forrónyomos felderítés és bűnüldözés (sic!), ha annak feltételei egyébként fennállnak*”.

Röviden: a 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 4. pontja alapján ez *nem lehetséges, egyébként meg nem tipikus*. *Hosszan:* a nem kiemelt bűncselekmények hatósági tudomásra jutását követően, csak azért, mert a feltételek egyébként adottak, nem „szokás” (fogalmazzunk így) a forrónyomos felderítést elrendelni. A szerző felvetése néminemű terminológiai zavart tükröz, ezért ennél az állításnál hosszabban elidőzőm.

Először: való igaz, a „forrónyomköteles” bűncselekmények zöme „helyszínes”, vagyis helyszíni szemleköteles. A helyszíni szemle azonban részét képezi a forrónyomos felderítésnek (a bizottság a forrónyomos csoport egyik meghatározó egysége)⁶⁴, így nehezen elképzelhető egy „helyszíni szemle nélküli” forrónyomos felderítés, noha a kiemelt bűncselekmény definíciójában⁶⁵ expressis verbis a „helyszínes” bűncselekmény kitételként nem szerepel.

Másodszor: a forrónyomos felderítés elrendelésének nem kritériuma, hogy „*annak feltételei egyébként fennálljanak*”. Már az is kérdés, mit ért *Havasi* a „feltételek” alatt? A végrehajtás felételeit, avagy a várható eredményt? És amennyiben előre nem várható pozitív eredmény, akkor a forrónyomos felderítést nem rendelik el? A forrónyomos felderítés eredményét (vagy eredménytelenségét) nyomban a hatósági tudomásra jutást követően egyébként is nehéz megítélni. Nem gondolom, miszerint egy holttest vagy holttestrész megtalálását követően, az illetékes parancsnokok válságstábot alakítva, hosszasan töprengenének azon, vajon fennállnak-e azok a bizonyos feltételek, és egy lehetséges kudarc baljós előszelében a forrónyomos felderítést nem rendelnék el.

Harmadszor: a „forrónyomos bűnüldözést” nem tudom értelmezni. Amennyiben ez alatt a forrónyomon üldözésre gondol a szerző, akkor jelzem, hogy – megint csak fő szabály szerint – az a forrónyomos felderítés keretén belül történik (vagy történhet).

Végezetül egy utolsó (negyedik) észrevétel: a már hivatkozott ORFK utasítás értelmében, „a forrónyomos tevékenység [...] a kiemelt rendkívüli halál⁶⁶ körülményeinek tisztázására, illetőleg a kiemelt eltűnésekkel⁶⁷ kapcsolatos elsődleges intézkedések megtételére”⁶⁸ is irányulhat. Ez azonban még mindig nem jelenti azt, hogy a forrónyomos felderítés elrendelhető „bármilyen – általában helyszínes – bűncselekmény esetén [...] ha annak feltételei egyébként fennállnak”.

A szerző a 91. oldalon – számomra úgy tűnik, egyetértőleg – *Bíró Gyula Kriminálisztika*⁶⁹ című művére hivatkozva írja, miszerint „a forrónyomos felderítés, forrónyomon üldözés, vagy csak röviden forrónyom fogalma, mind ugyanazt jelenti egységesen”.

Hát nem, sőt, nagyon nem! A forrónyomos felderítést következetesen és helytelenül gyakran azonosítják a forrónyomon üldözéssel (pontosabban ez utóbbi szakkifejezés alatt a forrónyomos felderítést értik). A következőkben – az üldözésből kiindulva – megpróbálom tisztázni a forrónyomon üldözés fogalmát.

⁶⁴ 22/2017. VI. 22.) ORFK utasítás 7. pont b) alpontja.

⁶⁵ 22/2017. VI. 22.) ORFK utasítás 3. pont a) alpontja.

⁶⁶ 22/2017. VI. 22.) ORFK utasítás 3. pont e) alpontja.

⁶⁷ 22/2017. VI. 22.) ORFK utasítás 3. pont d) alpontja.

⁶⁸ 22/2017. VI. 22.) ORFK utasítás 4. pontja.

⁶⁹ *Bíró Gyula: Kriminálisztika*. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Lícium-ART Könyvkiadó Kft., Debrecen, 2010, 172. oldal.

Az *üldöz* jelentése köznapiban értelemben: állandóan nyomon követ, űz, kerget valakit vagy valamit; az *üldözés* pedig az a cselekvés, amikor valakit üldöznek.⁷⁰ A *Rendészettudományi Szaklexikon* szerint az üldözés: „a szökésben lévő bűnözők, menekülők elfogása érdekében alkalmazott rendőri tevékenység, taktikai eljárás. Előfeltétele, hogy a menekülés és az üldözés megkezdése között viszonylag rövid idő teljen el, ismert legyen a menekülő személy személyleírása, a rendelkezésre álló adatok alapján legyen behatárolható a menekülés valószínű iránya, továbbá álljanak rendelkezésre az üldözéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek. [...] Az üldözés történhet közvetlenül, nyomon, irányban vagy párhuzamosan”⁷¹. Itt nyomban felmerül a kérdés: nyomkövetővel⁷², térfigyelő kamerarendszer igénybevételével, vagy drómmal (pilóta nélküli, távirányítású légi járművel) történő, akár valós idejű követés, üldözésnek minősül-e? Megítélésem szerint nem, feltéve, hogy a technikai eszközzel követéshez nem kapcsolódik az *élőerős* üldözés bármelyik formája.

Ezt követően vizsgáljuk meg, *mit jelent a forrónyomon üldözés*. A *Rendészettudományi Szaklexikon* ilyen címszót nem tartalmaz. A lexikonban forrónyomon üldözés egyetlen egy helyen, *A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködése* címszó alatt, mint annak egyik formája fordul elő⁷³ (tehát a lexikon szerint is létező kifejezés, csak éppen nincs definiálva).

A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló – még hatályban lévő – 2002. évi LIV. törvény 8. § (1) bekezdés h) pontja szerint, *a forrónyomon üldözés a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködésének egyik formája* (ez szintén egybevág a *Rendészettudományi Szaklexikon* már idézett meghatározásával). Magáról a forrónyomon üldözésről a 31–33. § rendelkezik. A hivatkozott szakaszokból egyértelműen kitűnik, hogy a törvény a határon (bármelyik oldalról) átnyúló forrónyomon üldözést szabályozza. A törvény 27–33. §-ához fűzött indokolás szerint, „*a forrónyomon üldözés a bűnüldözés olyan, az érintett személy által is észlelt, észlelhető nyílt módszere, amelynek lényege a bűncselekmény elkövetésén tetten ért és a bűncselekmény helyszínéről menekülő elkövető szakadatlan követésében (üldözésében) mutatkozik meg; az intézkedés kétségtelen célja az elkövető elfogása*”⁷⁴.

Az eddig megállapítottakra tekintettel, megítélésem szerint, *a forrónyomos üldözésnek az üldözéshez képest, két konjunktív többletfeltétele van:*

1. a menekülés a bűncselekmény helyszínéről történjen és
2. a menekülő az elkövető (a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy) legyen.

---

⁷⁰ JUHÁSZ – SZŐKE – O. NAGY – KOVALOVSKY (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978, 1441. oldal.

⁷¹ BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi Szaklexikon*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 586. oldal.

⁷² *Nyomkövető*: olyan, személyen vagy tárgyon (telefon, közlekedési eszköz stb.) elhelyezett jeladó, amely megfelelő infrastruktúra (pl. stacioner állomások, széles sávú internetkapcsolat, műholdas kommunikáció, lokális memória, IT-feldolgozó háttér) rendelkezésre állása esetén valós időben, pontosan meghatározza az eszköz helyzetét, ill. időben és térben reprodukálható a jeladó korábbi földrajzi elhelyezkedése és mozgási útvonala. BODA (főszerk.) i. m. 419. oldal.

⁷³ BODA (főszerk.) i. m. 99. oldal.

⁷⁴ A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény indokolása – <https://jogtar.hu/uj-jogtar/> (2021. szeptember 17.).

Másképpen fogalmazva: a forrónyomon üldözés során a helyszínről (közvetlenül a bűncselekmény elkövetése után) menekülő (vagy elmenekült) tettest kell elfogni.

Mindezek után, valamennyi ismérvet *összerakva*, megalkothatjuk a forrónyomon üldözés egy másfajta (de az előzővel nem ellentétes), ha úgy tetszik kriminalisztikai definícióját: *a forrónyomon üldözés az üldözés speciális válfaja, amelynek lehetősége akkor áll fenn, amikor a bűncselekmény elkövetése, felfedezése és hatósági tudomásra jutása között viszonylag rövid idő telt el, a tettes a bűncselekmény helyszínéről menekül vagy elmenekült, és olyan, egymáshoz kapcsolódó információk állnak a nyomozó hatóság rendelkezésére, amelyek a tettesig vezethetnek.*⁷⁵ Tehát az üldözés és a forrónyomon üldözés egymással nem csereszabatos.

A szerző, miután a 92. oldalon a Be.⁷⁶ 348. §-át, valamint a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. Korm. rendelet 133. §-át citálja, a következő (93.) oldal első sorában azzal a kinyilatkoztatással lepi meg az olvasót, hogy a „felderítés nem azonos azonban az ismeretlenes [vagy ismeretlen tetteses] szakasszal”. Ezek után, talán a biztonság kedvéért, a következőket írja: „az ismeretlenes és a vizsgálati szakaszban egyaránt folyik felderítés (újabb információk beszerzése az ügy előre viteléhez, további bűncselekmények felderítése)”. Végül – mintegy az első állítás igazolásaképpen – bő egyoldalnyi egyveleget kapunk az általam igen tisztelt dr. Balláné dr. Füsztér Erzsébet, dr. Borszéki Győző és dr. Lakatos János korábbi műveiből⁷⁷ (a Rendőrtiszti Főiskolán mindhárman tanárain, később oktatótársaim voltak), sőt, Havasi Sándor, Lakatos-mester egy 1995-ös Rendőrtiszti Főiskolai előadásának anyagát is előásta valahonnan.

Mindezekkel összefüggésben négy dolgot szeretnék leszögezni:

1. A nyomozás felderítésből és vizsgálatból áll.⁷⁸ A felderítés során a megalapozott gyanú megállapításához szükséges mértékben fel kell deríteni a bűncselekményt és az elkövető személyét, valamint fel kell kutatni és biztosítani kell a bizonyítási eszközöket.⁷⁹ Ebből eredően, a felderítés az ismeretlenes (vagy ismeretlen tetteses) szakasszal azonos, ami még akkor is igaz, ha a felderítés alatt a bűncselekmény (értsd a még ismeretlen vagy látens bűncselekmény) felderítése egyaránt értendő.

2. A 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet hivatkozott 133. §-a nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely bárkit is arra engedne következtetni, miszerint a felderítés nem azonos az „ismeretlenes nyomozati szakasszal”. Megjegyzendő, hogy a Korm. rendelet további 134–136. §-a – noha a „Felderítés” címet viseli – a nyomozási terv készítéséről (134–135. §), valamint a titkos információgyűjtés eredményének a felhasználásáról rendelkezik (136. §) –

---

⁷⁵ Íme, egy *vágott* (rövidebb) verzió: a forrónyomon üldözés lehetősége akkor áll fenn, amikor a bűncselekmény elkövetése és hatósági tudomásra jutása között viszonylag rövid idő telt el, a tettes a bűncselekmény helyszínéről menekül, és olyan, egymáshoz kapcsolódó információk állnak a nyomozó hatóság rendelkezésére, amelyek a tettesig vezethetnek.

⁷⁶ A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.).

⁷⁷ LAKATOS János: *A körözés*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 1998, 43. oldal; BALLÁNÉ Füsztér Erzsébet – BORSZÉKI Győző – LAKATOS János: *Kriminálmetodológia*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2000, 60–62. oldal.

⁷⁸ Be. 348. § (2) bekezdése.

⁷⁹ Be. 348. § (3) bekezdése.

nem ez az egyetlen jogszabályhely, amelynek tartalma nem fedi le a címet (vagy fordítva).

3. A vizsgálati szakaszban valóban folyik (vagy inkább folyhat) egyfajta felderítés (ezt a szakzsargonban „szélesítésnek” nevezik), amely *szorosan kapcsolódik a kriminalisztika nyolcadik alapkérdéséhez: Hasonló történt-e? Más-képpen fogalmazva: az adott (a nyomozás tárgyát képező) bűncselekmény része lehet-e egy sorozatnak? A nyolcadik alapkérdés a vizsgálati szakaszban úgy fogalmazódik meg, hogy az ismert vagy ismertté vált (felderített) tettes-hez (praktikusan a gyanúsítottához) kapcsolódik-e további – a hatóság által még nem ismert – bűncselekmény(ek) elkövetése?*⁸⁰ Ez a „szélesítés” azonban nem zárja ki (vagy nem írja felül) azt a tényt, hogy a felderítés azonos a nyomozás ismeretlen tetteses szakaszával.

4. Az e részhez kapcsolódó szakirodalmi hivatkozások 1995-ből, 1998-ból és 2000-ből származnak. Jelzem, hogy *azokban az években még a kettővel korábbi Be., a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény volt hatályban.* Azt gondolom, 2020-ban *nem szerencsés csak és kizárólagosan olyan szakirodalomra támaszkodni, amely húsz évvel ezelőtt hatályban volt büntetőeljárás törvényen alapul.* Soha ne feledjük, a kriminalisztika (a bűnügyi nyomozás tana vagy tudománya), alapvetően a büntetőeljárásra van felfűzve.

A 95. oldalon a szerző, Illár tanár úrra hivatkozással⁸¹ állítja, hogy az üldözésnek két alapvető típusa a nyomon üldözés és a körözés, majd hozzáteszi: *„az üldözés egyik igen fontos és gyakran előforduló formája a nyomon üldözés”.*

Az üldözésről a tanulmány 91. oldalához fűzött észrevételeimben már írtam. Ezért itt csak jelzem, *miszerint a nyomon üldözés valóban az üldözés egyik formája, de emellett az üldözés történhet közvetlenül, irányban vagy párhuzamosan*⁸². A körözés ellenben, *még alapvetően sem az üldözés egyik válfaja.*

Az persze vitathatatlan, hogy *a forrónyomos felderítésben a körözési tevékenységnek* (Be. 119. és 268. §) *meghatározó szerepe van.* Mivel az ügyek többsége a kiemelt körözés kategóriába tartozik, ezért rendszerint a körözés elrendelésével egyidőben kerül sor például az elkövető nyomon üldözésére, az adatforrások felkutatására, akár fokozott ellenőrzés elrendelésére (Rtv. 30. §)⁸³, ellenőrző-átengedő pont (EÁP) felállítására vagy körözési (K) akció⁸⁴ végrehajtására. A forrónyomos felderítés során gyakorta összekapcsolódik a körözés közzététele (a lakosság bevonása)⁸⁵ és az egyéb információk továbbítása.⁸⁶ De: attól, hogy *a körözés elrendelésével egyidőben sor kerül(het) az*

---

⁸⁰ DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan*. Harmadik, átdolgozott kiadás. Dr. Kovács Gyula [KGyul@], Budapest, 2020, 121–125. oldal.

⁸¹ ILLÁR Sándor (szerk.): *Krimináltaktika – Jegyzet a Rendőrtiszti Főiskola hallgatói részére I.* BM Kiadó, Budapest, 1993, 13–14. oldal.

⁸² BODA (főszerk.) i. m. 586. oldal.

⁸³ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 26. §.

⁸⁴ 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 10. pont *d*) alpontja; 13. pont *d*) alpontja; 14. pont *c*) alpontja; 18. pont *l*) alpontja. Lásd még a körözési nyilvántartási rendszerrel és a körözési eljárással kapcsolatos rendőrségi feladatokról szóló 54/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 26–36. pontját.

⁸⁵ Az Országos Körözési Toplista: 54/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás 48/A–48/D. pontja. Lásd még Közérdekből nyilvános körözések. Rendőrség honlapja – <http://www.police.hu/hu/koral> (2021. szeptember 08.)

⁸⁶ Lásd még a 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 4–9. pontjában foglaltakat. A körözési tevékenységgel kapcsolatos jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök: 63/2013. (XI. 28.) BM rendelet

elkövető nyomon üldözésére, a körözés még nem válik az üldözés részévé (fordítva annál inkább: K-akció során az elkövető a rejtekhelyéről menekül, és valamilyen formában üldözik).

A körözési nyilvántartási rendszerről és a személyek, dolgok felkutatásáról és azonosításáról szóló 2013. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: körözési törvény) alkalmazásában *körözés*: személy esetén törvényben, holttest és dolog esetén jogszabályban meghatározottak szerinti döntés, a Schengeni Információs Rendszerben rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés elhelyezése, valamint az elfogatóparancs, az európai elfogatóparancs és a nemzetközi körözés⁸⁷; *körözési eljárás*: az ismeretlen helyen lévő személyek és dolgok hollétének megállapítására, ismeretlen személyek, holttestek, ismeretlen eredetű dolgok azonosítására irányuló eljárás, valamint a Schengeni Információs Rendszerben rejtett ellenőrzésre irányuló figyelmeztető jelzés elhelyezésével kapcsolatos intézkedések összessége⁸⁸.

Végezetül megjegyzendő, hogy a *körözési törvényben és az 54/2013. (XII. 21.) ORFK utasításban az „üldözés” szó nem szerepel*. Megjegyzendő továbbá, hogy a HERMON Körözési Nyilvántartási Rendszer (KÖNYIR)⁸⁹, egy Kr. e. 145-ben megszökött rabszolgáról kapta a nevét. A következőkben idézett *„körözési értesítő”*, talán a legkorábbi, ilyen jellegű írásos emlékünkből: *„Chrysiszpos febdalai követ fiának, Aristogenesnek egy fiatal rabszolgája Alexandriában megszökött. Neve Hermon, de Nelsonnak is hívják. Született a szíriai Banbykében, kb. 18 éves, közepes magasságú, szakállja nincs, lábai egyenesek, állán kis mélyedés van, az orra jobb oldalán lencse alakú heg, egy heg a bal oldali szájszeglet felett. Jobb kéztője barbár betűvel van megjelölve. Övet viselt, amelyen három aranyérme, 10 gyöngy, egy vasgyűrű, továbbá egy kenőcsös üveg és egy kaparóvas volt. Testén pedig egy chlamys⁹⁰ és egy prémkötényt viselt. [...] Aki visszahozza, 2 talentumot⁹¹ és 3000 drachmát kap ércben. Aki elárulja hollétét, ha szent helyen van, 1 talentumot és 2000 drachmát kap. A feljelentést kérjük a stratégiai tisztviselőnél megtenni.”⁹² (Elnézést kérek a „körözéstörténeti” kitekintésért, de ez kihagyhatatlan volt.)*

A szerző a mű 99. oldalán *a kriminalisztikai alapkérdéseket hiányosan és helytelen hivatkozással sorolja fel*.

Hiányosan, ugyanis a *„Mivel követte el?”* kérdés (ami az elkövetés eszközére utal) kimaradt a felsorolásból, és hogy meglegyen a hét, a *„Ki követte el?”* mellett, külön feltüntette a *„Kivel követte el?”* kérdést (nyilvánvalóan hibásan, tudniillik a kettő összetartozik – a tettesre, a tettestársra vagy a tettestársakra vonatkozik).

A hivatkozás azért *nem jó*, mert ez a *hiányos felsorolás Dobos János Kis nyomozástan című könyvének egyik kiadásában sem szerepel*. A Dobos-féle felsorolás a következő: hol, mikor, mivel, hogyan, miért és mi történt, illetve

---

a körözési nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlésről és a körözési eljárás lefolytatásának részletes szabályairól, valamint egyes miniszteri rendeletek módosításáról.

⁸⁷ Körözési (2013. évi LXXXVIII.) törvény 1. § d) pontja.

⁸⁸ Körözési (2013. évi LXXXVIII.) törvény 1. § e) pontja.

⁸⁹ BODA (főszerk.): i. m. 251. oldal.

⁹⁰ *Chlamys* (görög): ókori görög köpeny.

⁹¹ *Talentum* (görög–latin): nagyértékű régi görög súly- és pénzegység. BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978, 833. oldal.

⁹² ANTI Csaba László (szerk.): *A személyleírás*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2017, 4. oldal.

ki, kivel követte el? Ezekhez kapcsolódik a nyolcadik alapkérdés, a „Hasonló történt-e?”.⁹³

A Havasi Sándor által felállított hiányos sorrend, nem Dobos, hanem Fenyvesi Csaba *A kriminalisztika alapkérdései* című művéből származik, és az ott szereplő, „A kriminalisztika piramis modellje” elnevezésű felépítmény alsó szintjén helyezkedik el.⁹⁴

Nem mellesleg (és egyben sajnós) a Fenyvesi-féle, hiányos sorrendet preferálja a *Rendészettudományi Szaklexikon*, amelynek meghatározása szerint, a „kriminalisztikai alapkérdések: a múltbeli esemény megismerésében kiemelkedő jelentőségű kérdések csoportja”⁹⁵. Bizonyára így van, de ezek az alapkérdések ennél sokkal többről szólnak.

A kriminalisztikai alapkérdéseket Dobos János és Fenyvesi Csaba alighanem sajátos szakmai szempontok szerint rangsorolták. Jómagam ugyancsak így jártam el, amikor a „Mi történt?” után a „Ki, kivel?” kérdést állítottam az első, illetve a második helyre. Az okot itt és most nem magyarázom, de később kitérek rá. Egyelőre maradjunk annyiban, hogy néhány kivételtől eltekintve, a *kriminalisztikai alapkérdések sorrendje nincs kőbe vésve*.

Megítélésem szerint, az alapkérdések helyes sorrendben a következők:

1. Mi történt (*Quid accidit*)?
2. Ki (kivel) követte el (*Quis hoc fecit*)?
3. Hol történt (*Ubi est*)?
4. Mikor történt (*Quando accidit*)?
5. Hogyan (mi módon) történt (*Quid factum*)?
6. Mivel (milyen eszközzel) történt (*Quid est*)?
7. Miért történt (*Cur mihi hoc accidit*)?⁹⁶

Ugyancsak a 99. oldalon, a kriminalisztikai alapkérdések hiányos felsorolását követően, a szerző Balláné – Borszéki – Lakatos *Kriminálmetodológia* című művére hivatkozva azt állítja, hogy „ez a felsorolás nem jelent sorrendiséget, minden kérdést egyformán és egyidejűleg kell megvizsgálni a nyomozás során”⁹⁷, majd egy merész ugrással „átcsap” a nyomozás alapkövetelményeinek ismertetésébe.

Nos, ez az állítás nem egészen így van. Először: Lakatos-mester a hivatkozott mű 71. oldalán az írta, hogy „a kriminalisztikai alapkérdéseket itt a nyomozás feladatai szempontjából, ennek megfelelő csoportosításban és értelmezésben vizsgáljuk. A sorrendiség a gyakorlatban is bizonyos fokig háttérbe szorul, mindegyikre egyformán keressük a választ, ugyanakkor az adott ügytől függ, hogy melyik kérdést mikor, milyen mértékben tudjuk megválaszolni; illetve, hogy mindegyiket meg kell-e válaszolnunk”. Ezt követően a következőképpen folytatja: „Mi történt? Ez az alapvető kérdés”, és a továbbiakban a hol,

---

⁹³ DOBOS János: *Kis nyomozástan*. BM Könyvkiadó, Budapest, 1991, 81. oldal. DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan*. Dr. Kovács Gyula [KGyul@], Budapest, 2008, 107. oldal. DOBOS – KOVÁCS (2020) i. m. 177. oldal.

⁹⁴ FENYVESI Csaba: *A kriminalisztika alapkérdései*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 2013. XIV. évfolyam, 343. oldal.

⁹⁵ BODA (főszerk.) i. m. 355. oldal.

⁹⁶ DOBOS – KOVÁCS (2020) i. m. 97–98. és 179. oldal.

⁹⁷ BALLÁNÉ – BORSZÉKI – LAKATOS i. m. 70–82. oldal.

mikor és hogyan kérdéseket a második, a ki, kivel kérdést pedig a harmadik helyre sorolja be.

Ezek szerint, mégiscsak van „*kőbe vésett sorrendiség*”, tehát nem teljesen igaz, hogy „*a felsorolás nem jelent sorrendiséget*”.

Adós vagyok még a kriminalisztikai alapkérdések sorrendje megváltoztatásának a magyarázatával: mi okból soroltam az első két helyre a „Mi történt?” és a „Ki, kivel követte el?” kérdéseket. Azt gondolom, és egyben remélem, a fenti rövid okfejtések után a válasz nyilvánvaló. Ennek ellenére engedtessek meg nekem további néhány gondolat.

A bűncselekmény nyomozása során, a kiinduló alaphelyzetet mindig a „*Mi történt?*” kérdésre adott válasz határozza meg (Lakatos-mester szerint is ez az alapvető kérdés). Az elkövetés helye (Hol?), ideje (Mikor?), módja (Hogyan?) és eszköze (Mivel?) a „*levegőben lóg*” a történeti tényállás akárcsak hozzávetőlegesen részletes ismerete nélkül. „*A Bosnyák téren, tegnapelőtt egy baltával*”... Vajon mit kezd a nyomozó hatóság ezzel az információval? *Mi történt ott a Bosnyák téren, tegnapelőtt azzal a fránya baltával? Ráadásul a „Mi történt?” tisztázásakor a „Hol?” kérdésre is választ kaphatunk (ha mégsem ott történt a bűncselekmény, mert például az áldozatot nem a holttest megtalálásának a helyén ölték meg vagy rabolták ki, akkor is van egy helyszín, amelyhez a bűncselekmény köthető).*

Amennyiben tehát nem tudjuk, mi történt (a történeti tényállás jogsértés vagy nem az; ha jogsértés, szabálysértés, avagy bűncselekmény-e; nem jogsértés esetén, van-e a nyomozó hatóságnak bárminemű intézkedési kötelezettsége), az olyan, mintha semmi nem történt volna: „nincs miről beszélünk, mindenki mehet haza”. Ahhoz tehát, hogy a hatóság bármilyen, jogilag alátámasztott érdemi tevékenységet végezzen, tisztában kell lennie – legalább megközelítőleg pontosan – a cselekmény (büntető)jogi megítélésével, és az egyéb lényeges körülményekkel (pl. a sértett sérülésének jellegével stb.). Szerintem.

Miután sikerült megfejtetni, hogy a valóságban megnyilvánuló inkriminált emberi magatartás, milyen bűncselekmény megállapítására alkalmas, akkor az elkövetőtől (vagy az elkövetőktől) függ a folytatás (a „*Hogyan tovább?*”): amennyiben a kiléte ismeretlen, felderítünk (az „*ügytől a személyig*” modell), ha pedig ismert, vizsgálunk (a „*személytől az ügyig*” modell) – fő szabály szerint (gyaníthatóan a két modell magyarázatával terjedelmi korlátok miatt adós maradok, de a melléklet tartalmazza mindkettő vázlatos felépítését).

Megjegyzendő, hogy a *bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXXIII. törvény*cikkhez (a továbbiakban: Bvp.) kapcsolódó 130.000/99. BM számú körrendelet⁹⁸ mellékletének 1. §-a közelebbről jelöli meg a nyomozás feladatát, midőn a következőkre mutat rá: (...) „*a nyomozás célja kipuhatolni és megállapítani: a) követetett-e el büntetendő cselekmény vagy sem [Mi történt?], b) ha igen, ezen cselekmény elkövetésével ki vagy kik gyanúsíthatók alaposan [Ki, kivel követte el?].*” Láthatóan itt is az általam felállított sorrend dominál.

---

⁹⁸ 1899. évi december hó 22-én 130.000/99. sz. a. kelt körrendelet a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. törvény cikk életbeléptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában.

A rend kedvéért összegezve: A második kérdés felvetésekor alapvetően arra keressük a választ, hogy *ki (és kivel) követte el a bűncselekményt: ismert vagy ismeretlen elkövetővel van-e dolgunk, egyedül volt-e, avagy sem?*⁹⁹

A szerző a tanulmány 109. oldalán „*ügy véli*”, hogy „*a forrónyomos felderítésnek az ismeretlen tettes kilétének a megállapításán kívül [...] a bizonyítékok összegyűjtése és a bűncselekménnyel okozott kár (vagy vagyoni hátrány) megtérülésének biztosítása is a feladata*”. Ezt követően ismét Illár tanár úrra hivatkozással¹⁰⁰ konstatálja, miszerint a forrónyomos felderítés során „*szükséges lehet, akár halaszthatatlan nyomozati cselekményként kutatás, szemle és lefoglalás megtartása is*”.

Persze, nincs ezekkel a kijelentésekkel semmi gond, hacsak az nem, hogy Havasi Sándor „*véleménye*” a már hivatkozott 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 4. pontján alapul, amelynek értelmében a forrónyomos tevékenység – fő szabály szerint – a „*kiemelt bűncselekmények elkövetőjének megállapítására, elfogására, valamint a személyi és tárgyi bizonyítékok, fellelhető adatok megszerzésére [...] irányul*”. Ne hallgassuk el azt sem, hogy a már hivatkozott utasítás 4. pontja értelmében, „*a forrónyomos tevékenység [...] a kiemelt rendkívüli halál körülményeinek tisztázására, illetőleg a kiemelt eltűnésekkel kapcsolatos elsődleges intézkedések megtételére*” is irányulhat. Nincs tehát új a nap alatt!

A forrónyomos felderítés keretében „*akár*” (ez nagyon tetszik) halaszthatatlan (mai terminológiával késedelmet nem tűrő) nyomozási cselekményként elvégzett szemle (Be. 207. § és 213. §), kutatás (302–305. §) és lefoglalás (208–325. §) pedig megint csak nem nóvum. Ez „*a nyomozás hatékonyságának növelését célzó, több kriminalisztikai műveletet magában foglaló komplex taktikai eljárás mód*”¹⁰¹ (mármint a forrónyomos felderítés), ugyanis eleve a késedelmet nem tűrő nyomozási cselekmények körébe tartozik [lásd a 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás bevezető sorait].¹⁰²

Azt leszögezhetjük, hogy általában a kiemelt, helyszínes bűncselekmény esetén lehetséges a forrónyomos felderítés (ezt maga a szerző is írja a 90. oldalon), ezért a (helyszíni) szemle megtartása nem „*szükséges lehet*”, hanem alapvető bizonyítási cselekmény. A szemle és a kutatás „*eredményét*” pedig általában lefoglalja az eljáró hatóság. Végül a forrónyomos felderítés nem a szemléhez kapcsolódik (ugyancsak 109. oldal), hanem a helyszíni szemle kapcsolódik a forrónyomos felderítéshez, mintegy része annak.¹⁰³

Havasi Sándor a mű 110. oldalán több dologgal is meglepi az olvasót.

Az első azon állítása, amely szerint: „*A magyar jogban azonban nem különült el a nyomozás és a vizsgálat, valójában a vizsgálat volt a törvényben nyomozás néven szabályozott eljárás, és így az adatgyűjtés formájában megvalósuló*

---

⁹⁹ Részletesebben lásd Kovács Gyula: Kriminálisztikai alapkérdések – Kérdések és válaszok a nyomozás során. *Glossa Iuridica* 2021/1–2 szám, 183–197. oldal.

¹⁰⁰ ILLÁR (szerk.): i. m. 13–27. oldal.

¹⁰¹ Kovács Lajos – Bófi László – Girhiny Kornél: *Emberölések nyomozása*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019, 98–99. oldal.

¹⁰² Forrás: <https://www.jogiforum.hu/publikacio/2020/11/17/forronyomos-felderites/> (2021. szeptember 20.).

¹⁰³ 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás 7. pont b) alpontja.

tulajdonképpen >>nyomozás<< mintegy törvényen kívül került („első blikkre” nem igazán fogható mondat, nagy kár, hogy a szerző nem jelöli meg a forrást).

A második egy ábra, amelyen Havasi „a forrónyomos felderítés – nyomozás (és a hozzá kapcsolódó bizonyítás) egymáshoz való viszonyát és kapcsolatát” mutatja be.

A harmadik a következő – a forrónyomos felderítés, a nyomozás és a vizsgálat kapcsolatát bemutató ábrára utaló – mondat: „A fenti lineáris modellből is jól látható, hogy mind a felderítés, mind a nyomozás (vagy vizsgálat) egy célt szolgált, egy irányba mutat, és pedig a bizonyítás felé.”

Haladjunk sorjában.

Ad 1. Az 1900. január 1-jén hatályba lépő Bvp. VIII. Fejezete (83–101. §) három címben tárgyalta a nyomozást: A nyomozás célja és a teljesítésére hivatott hatóságok és közegek (I.); A feljelentés és a magánindítvány megtétele és a felhatalmazás megadása (II.); A nyomozás menete (III.). A Bvp. 83. § szerint: „A nyomozás tárgya: azoknak az adatoknak kipuhatólása és megállapítása, melyek a vád emelése vagy nem emelése kérdésében a vádló tájékozására szükségesek. A nyomozás e határon túl nem terjedhet”.

A már hivatkozott 130.000/99. BM számú körrendelet mellékletének 1. §-a közelebről jelöli meg a nyomozás feladatát, midőn a következőkre mutat rá: „A nyomozás célja kipuhatólni és megállapítani: a) követtetett-e el büntetendő cselekmény vagy sem, b) ha igen, ezen cselekmény elkövetésével ki vagy kik gyanúsíthatók alaposan”¹⁰⁴. Nemes Sándor detektív főfelügyelő szerint: „A nyomozásnak sok változata van. Ezért olyan nyomozási szabályt, amely az elkövetett bűncselekmény minden változatára alkalmazható lenne, felállítani nem lehet. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nincsenek olyan alapelvek, technikai fogások, amelyek valamely esetre vonatkoztathatóak. Abból a meghatározásból kell kiindulnunk, hogy a nyomozás magja az adat, célja pedig az adatgyűjtés. Ennek alapján a bűncselekmény tényálladékát képező elemeket kell keresnünk. Minden bűncselekménynek van alanya, tárgya és cselekménye”¹⁰⁵.

A vizsgálatot a Bvp. IX. Fejezete (102–129. §) négy címben szabályozta: A vizsgálat célja és elrendelése (I.); A vizsgálatot teljesítő bírák és a vád tanács (II.); A vizsgálat menete (III.); A vizsgálat megszüntetése és befejezése (IV.). A Bvp. 102. § értelmében: „A vizsgálat célja; azoknak az adatoknak bírói kiderítése és megállapítása, melyek alapján eldönthető, hogy van-e helye a fő tárgyalás elrendelésének, vagy hogy meg kell-e szüntetni a bűnvádi eljárást. A vizsgálat az e cél szabta határokon túl nem terjedhet”.

A nyomozási és a vizsgálati szakasz – ellentétben a szerző állításával – régi jogunkban is elkülönült (ismétlem: a Bvp. 1900. január 1-jén lépett hatályba). A vizsgálat nem volt azonos a törvényben nyomozás néven szabályozott eljárással, és az adatgyűjtés formájában megvalósuló tulajdonképpen nyomozás sem került törvényen kívülre.

Bursics Zoltán Bvp.-kommentárja szerint: „A vizsgálat az előkészítő eljárás rendszerint második, a nyomozást követő, de igen gyakran (különösen főmágnvádas esetekben) a nyomozás elmaradása esetén első fázisa. A vizsgálat, szemben a nyomozással, már bírói tevékenység, azonban mégis csak

---

¹⁰⁴ VÁSÁRHELYI Gyula (szerk.): *Rendészet. Rendőri büntető bírászkodás. Rendőri hatóságok és közegek részvétele a bűnügyi nyomozásban. Rendőri igazgatás.* Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1911, 481–482. oldal.

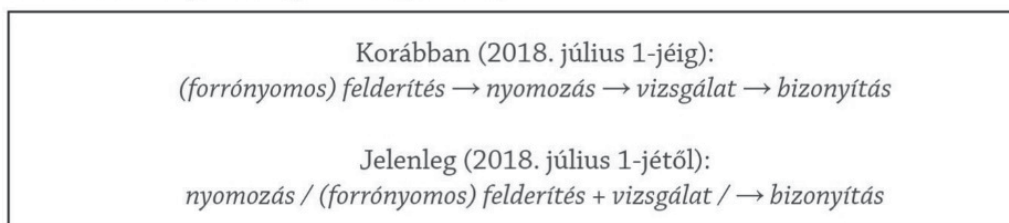
¹⁰⁵ NEMES Sándor: *Gyakorlati nyomozás.* Griff Könyvkiadó, Budapest, 1944, 65. oldal.

előkészítése a büntető pernek, mert célja azoknak az adatoknak bírói kiderítése és megállapítása, amelyek alapján eldönthető, hogy van-e helye a főtárgyalás elrendelésének, vagy hogy meg kell-e szüntetni a bűnvádi eljárást. A vizsgálat az e cél szabta határokon túl nem terjedhet.

A vizsgálat célja is adatgyűjtés, mint a nyomozásé. Ez az adatgyűjtés bár még mindig a vádló tájékoztatására szolgál, mert a vádelv érvényesülése következtében a bíróság hivatalból nem jár el (úgy a főtárgyalás elrendelése, mint az eljárás megszüntetése vádló indítványa kapcsán történik), azonban a vizsgálat előkészíti egyúttal a vizsgálati szak után következő bírói tevékenységet is. A vizsgálat konzerválja, biztosítja, esetleg azokat a bizonyítékokat, amelyek a főtárgyalásig veszendőbe mehetnek. A vizsgálat éppen ezért független bírói személyre bízandó”¹⁰⁶.

Ad 2. Lássuk a kérdéses ábrát.

A már leírtak alapján szeretném felvázolni egy egyszerű, sematikus ábra segítségével a forró nyomos felderítés – nyomozás (és a hozzá kapcsolódó bizonyítás) egymáshoz való viszonyát és kapcsolatát (1. ábra):

1. ábra: A nyomozás folyamata. Forrás: a szerző szerkesztése

A fenti ábrát nem áll szándékomban részletesen kommentálni. Annyi azonban „*átjön belőle*”, hogy a szerző kevésbé kapiskálja, miszerint *a forrónyomos felderítést a 2018. június 30-ig hatályban volt büntetőeljárás törvény*¹⁰⁷ szabályozása értelmében, *ugyancsak a nyomozás kezdeti szakaszában, az ismeretlen tetteses, úgynevezett kiemelt bűncselekmények hatósági tudomásra jutását követően rendelték el. A forrónyomos felderítés az új Be. hatályba lépését megelőzően is a késedelmet nem tűrő (vagy elsődleges, illetve halaszthatatlan) intézkedések/nyomozási cselekmények körébe tartozott, a nyomozásban betöltött helye és szerepe 2018. július 1-jétől mit sem változott.*

Ad 3. A szerző által megrajzolt „*lineáris modellt*” magyarázó mondattal alapvető és egyben személyes problémám, hogy azt *Havasi Sándor* tőlem származtatja. Az inkriminált mondathoz kapcsolt 43. lábjegyzetben ugyanis, a 2004-ben megjelent *Nyomozási alapismeretek*¹⁰⁸ című szakkönyvem 46. oldalára hivatkozik.

Nos, elárulhatom, hogy *a kifogásolt mondat sem a Nyomozási alapismeretek 46. oldalán, sem pedig a 219 oldal terjedelmű könyvben nem található* (aki nem hiszi, járjon utána). Ellenben a tévesen nekem tulajdonított mondat után következő, „*Amennyiben felderítés alatt*” kezdetű teljes, hivatkozás nélküli bekezdés tőlem származik, pontosabban betű szerint a *Nyomozási alapismeretek* 46. oldalán olvasható. Ügyes...

¹⁰⁶ BURSICS Zoltán: *A magyar bűnvádi eljárási jog vázlata*. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1947, 134. oldal.

¹⁰⁷ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (rég. Be.).

¹⁰⁸ KOVÁCS Gyula: *Nyomozási alapismeretek*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2004.

A szakirodalmi hivatkozások pontatlansága

E reflexió bevezető részében jeleztem, hogy a szakirodalmi hivatkozások pontatlanságáról – leginkább személyes érintettségem okán – a későbbiekben még szót ejtek. A *Kis nyomozástan* szerzőségével és kiadójával kapcsolatos problémákat itt már nem vetem fel.

A szerző a 31. (105. oldal) és a 44. (112. oldal) lábjegyzetben hivatkozik *Endrődy Gézára*, pontosabban *Endrődy* Budapesten, 2018-ban magánkiadásban megjelent, *A bűnügyi nyomozás kézikönyve* című művére (irodalomjegyzék 114. oldal).

Megjegyzendő, hogy a 2018-ban megjelent mű „*magánkiadója*” én vagyok (van nevem és logóm, illetékes voltam feltüntetni), valamint *A bűnügyi nyomozás kézikönyvét* szerzőként (és szerkesztőként is) jegyzem, mivel a védelmi idő a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényt (Sztj). 31. § (1)–(2) bekezdése értelmében 1971. január 1-jén lejárt.¹⁰⁹ Az eredeti *Endrődy-könyv* Losoncon jelent meg 1897-ben (Kármán-féle Könyvnyomda), a második kiadás pedig Budapesten, 1898-ban látott napvilágot (Singer és Wolfner kiadása).

Összegzés

A forrónyomos felderítést gyakran azonosítják a forrónyomon üldözéssel, és sokan nincsenek tisztában egyik jelentésével sem.

Az üldözés köznapi és kriminalisztikai meghatározása nem azonos. A forrónyomon üldözés pedig az üldözés kriminalisztikai értelemben vett speciális válfaja, amelynek lehetősége akkor áll fenn, amikor a bűncselekmény elkövetése, felfedezése és hatósági tudomásra jutása között viszonylag rövid idő telt el, a tettes a bűncselekmény helyszínéről menekül vagy elmenekült, és olyan, egymáshoz kapcsolódó információk állnak a nyomozó hatóság rendelkezésére, amelyek a tettesig vezethetnek. Amennyiben a bűncselekmény elkövetése, felfedezése és hatósági tudomásra jutása között relatíve hosszabb idő eltelt, a forrónyomos üldözésre már nincs lehetőség.

A felderítés mindennapi és kriminalisztikai értelemben ugyancsak eltér egymástól. A kriminalisztikai értelemben vett felderítés a szakmai gyakorlat szóhasználatában és a szakirodalomban többféle összefüggésben és értelmezésben szerepelt/szerepel.

A korábbi büntetőeljárás-jogi szabályozás nem határozta meg a felderítés fogalmát: lényegében a tényállás, illetve az ismeretlen elkövető kilétének a megállapítását és a bizonyítékok összegyűjtését tekintette felderítésnek. Az új Be. nem hagy kétséget afelől, hogy *a felderítés a nyomozás részét képezi: a nyomozás felderítésből és vizsgálatból áll.* A felderítés során a megalapozott gyanú megállapításához szükséges mértékben fel kell deríteni a bűncselekményt és az elkövető személyét, valamint fel kell kutatni és biztosítani kell a bizonyítási eszközöket. Mindezekből következően *a forrónyomos felderítés – mint felderítés – elrendelésének alapvetően az ismeretlen vagy részben ismeretlen tetteses ügyekben van létjogosultsága.*

A forrónyomon üldözés és a forrónyomos felderítés egymással nem csereszabatos. A forrónyomon üldözés egyfajta típusa az üldözésnek és részét

---

¹⁰⁹ Lásd: <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/3710258> (2021. szeptember 21.).

képezi vagy képezheti a forrnyomos felderítésnek; ez utóbbi pedig a késedelmet nem tűrő eljárási cselekmények és intézkedések körébe tartozik.

A forrnyomos felderítést nem csupán a kiemelt bűncselekmények elkövetésekor szükséges elrendelni. E számos kriminalisztikai műveletet magában foglaló komplex taktikai módszert alkalmazni kell a kiemelt rendkívüli halál körülményeinek vizsgálata során, valamint a kiemelt eltűnések bejelentésekor. A forrnyomos felderítés tehát – az előzőekben említett kiemelt események kivizsgálása mellett – főszabály szerint, a kiemelt bűncselekmények nyomozásának kezdeti szakaszában felmerülő feladatoknak a szükséges erők helyszínre koncentrálásával és optimális keretek közötti alkalmazásával történő tervszerű, szervezett, egyidejű, gyors és szakszerű végrehajtása érdekében kidolgozott, a nyomozás hatékonyságának növelését célzó, több kriminalisztikai műveletet magában foglaló komplex taktikai eljárás mód.

A forrnyomos felderítés rendszerének fő koordinációs egysége a tevékenység-irányító központ (TIK), támpillérei a forrnyomos parancsnok és a helyszíni irányító parancsnok, bázisa a több funkcionális egységből álló forrnyomos csoport, és szükség esetén a kiegészítő erők.

A forrnyomos felderítésnek jogszabályi háttere nincs. A forrnyomos tevékenységet – közjogi szervezetszabályozó eszközként – a 22/2017. (VI. 22.) ORFK utasítás szabályozza. A hivatkozott rendelkezés egyrészt a korábbi – hasonló tárgyú – állami irányítás egyéb jogi eszközein (belügyminiszteri, illetve belügyminiszter-helyettesi parancsokon és intézkedéseken), másrészt a hosszú évek alatt kikristályosodott, töretlen és rohamléptekkel fejlődő bűnüldözési tapasztalatokon alapul, támaszkodva a kriminalisztikai ajánlásokra is.¹¹⁰

Melléklet

AZ ÜGYTŐL A SZEMÉLYIG ÉS A SZEMÉLYTŐL AZ ÜGYIG MODELL		
Az ügytől a személyig (Felderítés)		A személytől az ügyig (Vizsgálat)
A bűncselekmény gyanúja, amely meghatározott személyhez nem köthető	1.	A bűncselekmény gyanúja, amely meghatározott személyhez köthető
A bűncselekmény gyanújára vonatkozó információk ellenőrzése	2.	A személyre szabott megalapozott gyanú (és indokolt esetben a bűncselekmény gyanújának) megerősítése
Az ellenőrzés eredményének megfelelő intézkedések fogantatása	3.	A bizonyítás tárgyának meghatározása és a nyomozás tervezése
Nyomozás az ismeretlen elkövető kilétének a megállapítása érdekében, valamint a bizonyítási eszközök felkutatása és biztosítása (felderítés)	4.	Nyomozás a gyanúsítottal szemben, a bizonyítási eszközök beszerzése és megvizsgálása, a megalapozott gyanú magasabb szintre emelése (vizsgálat)
Az ismeretlen elkövető kilétének a megállapítása (a felderítés befejezése)	5.	A bizonyítékok értékelése és a nyomozás befejezése (az eljárás megszüntetése vagy a vádemelés)

¹¹⁰ Forrás: <https://www.jogiforum.hu/publikacio/2020/11/17/forrnyomos-felderites/> (2021. szeptember 21.).

A táblázat a két modellt leegyszerűsítve (egy bűncselekmény, egy tettes), párhuzamosan szemlélteti. Eredményes felderítés esetében a két modell elemei egységes, egymás után következő folyamatábrán is ábrázolhatók.

Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

- ANTI Csaba László (szerk.): *A személyleírás*. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2017
- BAKOS Ferenc (szerk.): *Idegen szavak és kifejezések szótára*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978
- BALLÁNÉ Füstler Erzsébet – BORSZÉKI Győző – LAKATOS János: *Kriminálmetodológia*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2000
- BÍRÓ Gyula: *Kriminalisztika*. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar – Lícium-ART Könyvkiadó Kft., Debrecen, 2010
- BODA József (főszerk.): *Rendészettudományi Szaklexikon*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019
- BURSICS Zoltán: *A magyar bűnvádi eljárási jog vázlatja*. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1947
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan*. Dr. Kovács Gyula [KGyul@], Budapest, 2008
- DOBOS János – KOVÁCS Gyula: *Kis nyomozástan*. Harmadik, átdolgozott kiadás. Dr. Kovács Gyula [KGyul@], Budapest, 2020
- DOBOS János: *Kis nyomozástan*. BM Könyvkiadó, Budapest, 1991
- FENYVESI Csaba: A kriminalisztika alapkérdései. *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 2013. XIV. évfolyam, 341–349. oldal
- HAVASI Sándor: A forrányomos felderítés vezetése, irányítása megújításának lehetséges irányai. *Magyar Rendészet* 2020/2. szám, 89–115. oldal
- ILLÁR Sándor (szerk.): *Krimináltaktika – Jegyzet a Rendőrtiszt Főiskola hallgatói részére I*. BM Kiadó, Budapest, 1993
- JUHÁSZ – SZŐKE – O. NAGY – KOVALOVSKY (szerk.): *Magyar értelmező kéziszótár*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1978
- KOVÁCS Gyula: Kriminálisztikai alapkérdések – Kérdések és válaszok a nyomozás során. *Glossa Iuridica* 2021/1–2 szám, 183–197. oldal
- KOVÁCS Gyula: *Nyomozási alapismeretek*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 2004
- KOVÁCS Lajos – BÓI László – GIRHINY Kornél: *Emberölések nyomozása*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019
- LAKATOS János: *A körözés*. Rejtjel Kiadó, Budapest, 1998
- NEMES Sándor: *Gyakorlati nyomozás*. Griff Könyvkiadó, Budapest, 1944
- VÁSÁRHELYI Gyula (szerk.): *Rendészet. Rendőri büntető bírászkodás. Rendőri hatóságok és közegek részvétele a bűnügyi nyomozásban. Rendőri igazgatás*. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1911

Internetes hivatkozások

- <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/2877454> (2021. szeptember 16.)
- <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/3710258> (2021. szeptember 21.)

<http://www.police.hu/hu/koral> (2021. szeptember 08.)

<https://ajk.kre.hu/index.php/bunugyi-szakjogasz> (2021. szeptember 16.)

<https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/magyrend/article/view/95/3884>

(2021. szeptember 21.)

<https://jogtar.hu/uj-jogtar/> (2021. szeptember 17.)

<https://www.jogiforum.hu/publikacio/2020/11/17/forronyomos-felderites/>

(2021. szeptember 20–21.)